

Brug for mere end Bovaer: Nyt produkt afprøves i praksis

Danske malkekvægsbesætninger skal de næste måneder fodres med det metanreducerende stof SilvAir. Målet er at finde frem til, hvordan produktet bedst kan anvendes i praksis i danske besætninger.

Det metanreducerende stof SilvAir kan vise sig at være guld værd for klimaet og dansk kvægproduktion. Men branchen ved endnu for lidt om, hvordan produktet kan bruges i praksis i Danmark, og hvor stor metanreduktionen vil være i danske besætninger. Derfor afprøves produktet de næste måneder.

Afprøvninger tidligere på året har vist, at det metanreducerende produkt Bovaer kan bruges af danske kvægproducenter uden at give problemer for hverken køer, mælk eller landmænd. Der er dog bred enighed om, at det vil være gavnligt for dansk kvægproduktion at have flere stoffer at kunne vælge imellem, når metanudledningen fra vommen skal nedbringes. Både i forhold til pris og effekt.

"Det bliver spændende, hvordan SilvAir er at arbejde med, og hvilken metanreduktion produktet kan levere under danske praksisforhold. Vi ser meget frem til at kunne give landmænd, rådgivere og andre interessenter afgørende viden i forhold til en grøn omstilling af dansk kvægproduktion," siger Nicolaj Ingemann Nielsen, chefkonsulent hos SEGES Innovation.

"Landmanden har måske også hørt om rødalger og Stof X som metanreducerende stoffer, men disse er ikke klar til forsøg i kommercielle besætninger endnu. SilvAir er klar til brug, og derfor afprøver vi netop det i praksis nu," fortsætter han.

Afprøvningerne foretages i samarbejde mellem SEGES Innovation, Aarhus Universitet, Arla og Danish Crown.

Afprøvninger skal give vigtige svar

SilvAir afprøves i to eller flere besætninger, hvor der fra december 2023 først vil være tre ugers kontrolperiode efterfulgt af fodring af køerne med SilvAir i seks uger. Til sidst gennemføres igen en kontrolperiode på tre uger. Der planlægges samtidig udtagning af mælke- og kødprøver for at studere eventuelle påvirkninger af kvaliteten.

"Hver ko skal fodres med cirka 300 gram SilvAir pr. dag, og den øvrige fodersammensætning skal justeres, så den passer i forhold til kvælstof og protein. Det gør brugen af SilvAir lidt mere omstændeligt i forhold til Bovaer, og vi ser meget frem til at finde ud af, hvordan det fungerer i praksis," siger Nicolaj Ingemann Nielsen. Gennem hele afprøvningen måles metanudledningen fra køerne minutvist, ligesom foderoptag og mælkekvalitet bliver nøje overvåget. Samtidig belyses det økonomiske aspekt for at finde frem til, hvad et tons reduceret CO₂-udledning koster ved brug af SilvAir.

Resultaterne fra afprøvningen forventes klar til offentliggørelse i foråret 2024.

Sådan virker SilvAir

SilvAir indeholder stoffet nitrat, der virker ved at "stjæle" brinten fra de metanproducerende mikroorganismer, hvilket mindsker metanemissionen fra koen.

Forskning viser, at det giver en metanreduktion på 10-20 procent.

Kalvens Dag

Overgangsmælk i 14 dage er effektivt mod kalvediarré

Ledelse og stærk systematik sætter salmonella til vægs

10 gode råd fra Kalvens Dag

SIDE 2 - 3

Vælg de rigtige majssorter til 2024

SIDE 4

Overgangsmælk i 14 dage er effektivt mod kalvediarrré

Det gode, lette system for tildeling af overgangsmælk ser ud til at være fundet. Mælkeproducent Gitte Hvelplund delte sine erfaringer på Kalvens Dag.

Der er efterhånden bred enighed om, at overgangsmælk – altså mælk fra 2.-4. malkning af koen efter kælvning – er guld værd for kalvenes sundhed og robusthed. Den store udfordring har været at finde et system, så tildelingen af overgangsmælk bliver let at håndtere i hverdagen. Men på Kalvens Dag kunne man høre, at mælkeproducent Gitte Hvelplund fra Agerbæk har fundet en god metode, der virker hos dem.

”Ligesom så mange andre bøvlende vi med masser af diarré og høj dødelighed i kalvestalden. Vi tog forskellige initiativer for at rette op på det og begyndte blandt andet at give 1 liter overgangsmælk de første seks fodringer efter råmælkstildelingen. Det havde en positiv effekt, men var bøvlet,” fortæller hun.

Simpelt system med større effekt

Gitte Hvelplund søgte et mere simpelt system for tildeling af overgangsmælk, som var lettere at håndtere rent arbejdsmæssigt i hverdagen. Det har de fundet nu, hvor samtlige kalve får 0,2-0,4 liter overgangsmælk pr. fodring de første 14 dage. Overgangsmælken er blandet i den mælkeerstatning, som de yngste kalve fodres med.

”Det virker utrolig godt. Vi er gået fra, at over 90 pct. af kalvene havde flere dage med træls diarré, til at 20-25 pct. af kalvene slet ikke har diarré, og at de øvrige typisk kun har meget let diarré i 1-2 dage. Det har vi aldrig prøvet før. Og så er systemet så let, at vores elever uden problemer kan håndtere det,” lyder det med et smil fra Gitte Hvelplund.

Bedriftens kalve får 4 liter god mælkeerstatning baseret på 60 pct. skummetmælkspulver to gange dagligt de første 14 dage. Kalvedødeligheden er faldet fra 6,5 pct. i 2018 til 0,5 pct. de første ti måneder af 2023.

Derfor virker overgangsmælk

Overgangsmælk er ”fortyndet” råmælk. Det styrker kalven, da det forsyner den med antistoffer, vitaminer, mineraler, energi og næringsstoffer.

Det er fortsat vigtigt, at kalvene får rigeligt med råmælk af god kvalitet ved første tildeling kort efter fødslen.

Ældste spand er den øverste til venstre, så der holdes styr på, at mælken bruges i den rigtige rækkefølge. Foto: Privat.

Gitte Hvelplunds system for overgangsmælk

- Overgangsmælk malkes af samtlige køer 1-2 gange i kælvningsboks
- Mælken hældes straks i spande med låg
- Mælken nedkøles hurtigt med hjemmelavet køleelement (en flaske frossent vand)
- Mælken opbevares i køleskab
- Spandene med overgangsmælk tømmes i mælketaxaen
- Mængden afpasses, så alle kalve får ca. 50-100 ml overgangsmælk pr. liter mælkeerstatning de første 14 dage.

Kalvens Dag – en kæmpe succes

Udsolgt for 3. år i træk og meget tilfredse deltagere. Kalvens Dag udfylder et vigtigt hul i efteruddannelsen.

For tredje år i træk trak Kalvens Dag fuldt hus i Herning Kongrescenter 14. november. Samtlige 360 pladser var besat med engagerede og aktive tilhørere, der bidrog til en dag med højt fagligt udbytte.

Arrangørerne bag dagen, chefkonsulent Mogens Vestergaard og kvægfagdyrlæge Henrik Læssøe Martin, SEGES Innovation er glade

for den store opbakning og retter en stor tak til de mange, der har taget sig tid til at svare på den udsendte evaluering af dagen.

”Det er utrolig dejligt, at vi har fået så meget brugbart feedback i evalueringen. Det kan vi i høj grad bruge, når vi forhåbentligt skal arrangere Kalvens Dag til næste år,” siger Mogens Vestergaard.

De to arrangører lægger vægt på, at det afhænger af deltageres engagement, om et arrangement som Kalvens Dag bliver en succes.

”Det var en fornøjelse at opleve de mange gode spørgsmål, deltagerne havde til oplægsholderne og til kalvepanelet, der rundede dagen af. Folk var virkelig engagerede,” lyder det fra Henrik Læssøe Martin.

Det er ikke kun arrangørerne, der håber på at få mulighed for at arrangere endnu en Kalvens Dag. Ikke mindre end 94 pct. af deltagerne forventer at deltage i Kalvens Dag i 2024.

Ledelse og stærk systematik sætter salmonella til vægs

Salmonella i udbrud er en voldsom oplevelse. To vigtige forhold betød dog, at Vestermark i Thy gik fra udbrud til 'frie' blodprøver ved kalvene på under et år.

"Vi kunne næsten ikke tro det, da vi så blodprøverne fra kalvene for september. De viste 0. Efter alt det, vi havde været igennem, så det ud til, at verden igen blev en lille smule mere normal."

Sådan lyder det fra driftsleder Jeanette Tang Poulsen, der sammen med resten af ejendommen Vestermark har været igennem en hård periode med salmonella i udbrud.

"Det kan ikke anbefales," lød den tørre kommentar fra driftslederen.

På Kalvens Dag gjorde hun rede for hændelsesforløbet og ikke mindst for, hvordan det lykkedes dem at vende skuden og samtidig beholde alle ansatte om bord.

Følger regler slavisk

Ejendommen fik påvist salmonella i udbrud i februar 2023, da to kalve blev obduceret på det veterinære laboratorium i Kjellerup. Obduktionen var kulminationen på en langstrakt sygdomsperiode, hvor mange tiltag og forskellige behandlinger var afprøvet uden nævneværdig effekt.

"Vi blev helt paf over, at kalvene havde salmonella. Og vi ved den dag i dag ikke, hvor vi har fået det fra," fortæller Jeanette Tang Poulsen.

En intensiv sanering blev sat i gang: Alle kælvninger foregår nu i enkeltboks, kalven kommer væk fra koen

straks efter kælvning, der blev indført tøj- og støvleskifte, og rengøring, kørselsruter og arbejds gange på ejendommen blev optimeret i forhold til smittebeskyttelse.

Derudover blev 'salmonellasygge' kalve konsekvent aflivet, hvis ikke de reagerede hurtigt på behandling. Og så lykkedes Vestermark med det sværeste, men fuldstændig afgørende: De aftalte regler blev fulgt til punkt og prikke hver eneste dag. Derfor fik ejendommen hurtigt ændret status fra salmonella i udbrud til almindelig salmonella status 2, og kort tid derefter klarede de også at teste kalvene fri for antistoffer.

Støtter ansatte massivt

Perioden med salmonella i udbrud var utrolig hård for medarbejderne på grund af mange syge og døde kalve og et højt medicinforbrug. Og tiden krævede derfor også meget af Jeanette Tang Poulsen som leder.

"Jeg gjorde meget ud af hele tiden til at være omkring de ansatte og have tid til at høre på dem. De dage, hvor de havde brug for et kram, fik de det, og de dage, hvor de havde behov for at skælde ud

"At komme af med salmonella er en holdindsats," lød budskabet fra driftsleder Jeanette Tang Poulsen på Kalvens Dag.

”*Hvad var det mest spændende på Kalvens Dag?*

Stephanie Mols,
Fitting:

Immunisering virker til at være helt vildt vigtigt. Det bliver spændende at følge op på.

Niels Møller Hansen,
Vestfyn:

Mælkefodring – det at få kalvene godt fra start. Og så smertestillende medicin.

Pil Larsen,
Kolding:

Andre landmænds erfaringer med sygdomsforløb og løsning mod diarré.

og syntes, det hele var ad h... til, fik de lov til det," fortæller Jeanette Tang Poulsen.

Derudover satte hun tid af til at hjælpe dem med konkrete problemer og fx gå med dem for at vurdere en kalv, hvis de var i tvivl om noget.

"Det er kalvepassernes fortjeneste, at vi kom igennem perioden med salmonella i udbrud. Det gør jeg meget ud af at fortælle andre, og det fortæller jeg også kalvepasserne. Vi er selvsagt ikke i mål med saneringen endnu. Men fordi vi holder hårdt fast i de gode rutiner, vi har opbygget, tror jeg på, at vi kan nå i status 1 inden for en overskuelig fremtid," lyder det fra Jeanette Tang Poulsen.

10 gode råd fra Kalvens Dag

Oplægsholderne på Kalvens Dag bød på masser af inspiration til at løfte jeres kalve. Her er 10 gode råd.

- Få jævnligt tjekket kalvenes optagelse af antistoffer ved undersøgelse af blodprøver. Det er den eneste metode til at se, om råmælksrutinerne fungerer tilfredsstillende.
- Brug 'overgangsmælk' til kalve de første 14 dage. Det kan forhindre meget diarré.
- Kalvepassere kan let flytte smitte med rundt. Vær pernitten med rent tøj, rene handsker og rene støvler.
- Brug særlige "kalvegummistøvler", når I arbejder med kalvene. Køb dem i en anden farve end de øvrige støvler – så ses det, hvis de går forkert i byen.
- Til ejeren af bedriften: Kig på omgivelserne hos kalvene og i kalvekøkkenet. Gør de praktiske forhold det let for kalvepasserne at gøre det rigtigt?
- Til driftslederen: Ved alle, hvad I mener, når I snakker rutiner hos kalvene? Og er der tid nok? Du er en vigtig brik for kalvesundheden.
- Vask altid med sæbe. Bakterier kan sidde i en usynlig biofilm, som kun opløses af sæbe.
- Bekæmp mudder. Mudder er med til at bære smitte rundt.
- Fravæning skal foregå gradvist over mindst en uge. Ved intensiv fodring med 8 liter mælk eller mere bør fravænningsperioden udvides til 2-3 uger.
- Fravæn kun raske kalve, der er godt i gang med kraftfoderet.

Husk at køer og kvier skal kælle i enkeltkælvningsbokse

Krav om enkeltkælvningsbokse sikrer koen ro til at kælle og beskytter kalven mod smitte fra andre køer.

Ved kælving søger køer isolation, så de kan undgå at blive forstyrret af andre køer. Ved kælving i fællesboks er der desuden øget risiko for smitteoverførsel til den nyfødte kalv. Derfor er der krav om enkeltbokse til kælving. Dyrene kan dog også kælle på græs, hvis arealet er så stort, at de kan kælle uforstyrret.

Spot på lovkrav

Krav til enkeltkælvningsbokse

- På bedriften skal der være mindst én kælvningsboks. Hvis besætningen er på mere end 100 køer, skal der i kælvningsfaciliteten være mindst fire pladser pr. 100 køer. Mindst halvdelen af pladserne skal være enkeltkælvningsbokse. De øvrige pladser kan være opstaldning i en fælles forberedelsesboks med strøet areal eller sengebåse og med én ædeplads pr. dyr.
- Arealet i enkeltkælvningsbokse skal være min. 12 kvm for køer af stor race og min. 10 kvm for Jersey. I fællesforberedelsesboksen skal der være henholdsvis 8 og 6,8 kvm
- Underlaget skal være tørt og blødt, og der skal kunne maskinmalles i enkeltbokse. Ko og kalv skal være sammen i boksen i mindst 12 timer, dog 24 timer i økologiske besætninger.
- Kælvningsbokse må kun bruges som sygebokse til dyr, der ikke lider af en smitsom sygdom, eller hvis et dyr bliver sygt i forbindelse med kælving.
- For stalde taget i brug før 1. juli 2010 træder kravene først i kraft pr. 1. juli 2024.

Husk også, at køer ikke er transportegnede i de første 14 dage efter kælving og derfor ikke må flyttes mellem ejendomme – heller ikke inden for samme driftsenhed.

VIL DU VIDE MERE:
PETER RAUNDAL, PRA@SEGES.DK

LYT MED HER

Kom en klovspalte dybere med

kvægLYT
PODCAST

Podcasten KvægLyT giver dig den nyeste viden fra kvægaglige eksperter krydret med politiske kommentarer til aktuelle emner.

Vælg de rigtige majssorter til 2024

Se de spritnye resultater fra sortsforsøgene i majs-helsæd, kolbemajs og kernemajs på Sortinfo.dk

Sådan går du i gang

Uanset hvad majsens skal bruges til, begynder du valget af sorter sådan:

- Til hovedparten af majsarealet vælger du sorter, som er afprøvet i mindst to år i Landsforsøgene.
- Nye sorter, som kun er afprøvet i et år, bør kun vælges til en mindre del af arealet.
- Brug ikke sorter, som ikke er afprøvet i Landsforsøgene. Så køber du katten i sækken.
- Vælg sorter, som ikke går i leje eller knækker ned. Flere sorter væltede eller knækkede i stormen i august i år. Sorter med tendens til det bør du undgå i vindudsatte marker eller områder.

Sorter til helsæd

- Find først den gruppe af sorter, som i dine marker kan nå 31-33 pct. tørstof i begyndelsen af oktober.
- Til malkekøer vælges sorter, som giver den højeste økonomiske værdi. Det er som regel sorter, som kan kombinere et stort udbytte af afgrødeenheder med en høj energikoncentration (NEL20) og en høj fordøjelighed af cellevægge (høj FK NDF). Sortsvalgmajs.dk forventes opdateret med de nye forsøgsresultater omkring 1. december. Her kan du se sorterens økonomiske værdi på din bedrift.
- Til kvier, fx på kviehoteller, vælges sorter, som kan kombinere et stort udbytte af foderenheder og gerne en lav energikoncentration (NEL20).

Sortsblandinger

Sortsblanding er kun aktuelt til helsæd. Hvis du vælger sorter med nogenlunde samme højde og tidlighed, vil sortsblandingen give udbytte og kvalitet på niveau med gennemsnittet af de deltagende sorter. Afviger sorterne i en blanding fra det, har det i forsøg påvirket udbyttet negativt. Kravene til sorterne i en sortsblanding er:

- Sorterne skal være nogenlunde lige tidlige og lige høje.
- Sorterne skal være blandt de bedste sorter i den pågældende tidlighedsklasse. Tjek sorterne i sortinfo.dk eller sortsvalgmajs.dk.
- Frøene skal have en ensartet størrelse for at sikre, at såmaskinen kan så det planlagte antal frø med ensartet frøafstand.

Sorter til kolbe- og kernemajs

Vælg sorter, som:

- Ikke har vist tendens til lejesæd eller nedknækning i sortsforsøgene til kernemajs og kolbemajs.
- Kan opnå 54-56 pct. tørstof i kolberne eller 38-40 pct. vand i kernerne senest 20. oktober.
- Giver et stort kerneudbytte. Skal sorterne kunne bruges til både helsæd og kolbe/kernemajs, skal sorten også have en god kvalitet til helsæd.

Flere majssorter væltede eller knækkede i stormen i august i år. Sorter med tendens til det bør du undgå i vindudsatte marker eller områder. Foto: SEGES Innovation

VIL DU VIDE MERE:
MARTIN MIKKELSEN, MAM@SEGES.DK

